

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΝΕΑΡΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Ωφελιμισμός και Ηθική: Γνωριμία με το φιλοσοφικό έργο του Τζέρεμι Μπένθαμ και του Τζον Στιούαρτ Μιλλ

Μαθησιακοί Στόχοι	Αυτό το σχέδιο μαθήματος προσφέρει βασικές γνώσεις για τη φιλοσοφική θεωρία του ωφελιμισμού και της ηθικής. Οι μαθητές θα μάθουν τα βασικά στοιχεία των κυριότερων πολιτικών συστημάτων: Δημοκρατία, Αυταρχισμός, Ολοκληρωτισμός, Μοναρχία, Ολιγαρχία, Θεοκρατία και Αναρχία.
Μαθήματα	Ιστορία, Πολιτική, Κοινωνικές Επιστήμες
Προτεινόμενη Ηλικία (10-12 ή 12-14)	10-12, 12-14 ετών
Αριθμός εμπλεκόμενων μαθητών	Μέγιστος αριθμός 25 μαθητών, χωρισμένοι σε ομάδες.
Διάρκεια	90 λεπτά
Δεξιότητες που αναπτύσσονται	Επίλυση προβλημάτων, συνεργασία, κριτική σκέψη
Απαιτούμενα Υλικά	πίνακας σημειώσεων, στυλό, μαρκαδόροι, μπλοκ σημειώσεων
Βέλτιστες πρακτικές συμπεριληπτικής εκπαίδευσης	-

Οδηγίες για την εφαρμογή του σχεδίου μαθήματος

Αυτό το σχέδιο μαθήματος αποσκοπεί στην εισαγωγή των μαθητών στη φιλοσοφική θεωρία του ωφελιμισμού και στη φιλοσοφία των Τζέρεμι Μπένθαμ και Τζον Στιούαρτ Μιλλ. Προτείνεται η χρήση αυτού του σχεδίου μαθήματος σε μια τάξη κοινωνικών επιστημών ή ιστορίας.

Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου μαθήματος, οι μαθητές θα εισαχθούν στη φιλοσοφία του ωφελιμισμού και στη συνέχεια θα μάθουν για διάφορα πολιτικά συστήματα, όπως η δημοκρατία.

Βήμα 1: Εισαγωγή στο φιλοσοφικό θέμα (15 λεπτά)

Ο Ωφελιμισμός είναι μια φιλοσοφική θεωρία που εμπίπτει στην ηθική. Οι θεμελιωτές αυτής της θεωρίας είναι οι Άγγλοι φιλόσοφοι Τζέρεμι Μπένθαμ και Τζον Στιούαρτ Μιλλ. ([Britannica, 2023](#))

Ο Ωφελιμισμός είναι μια θεωρία που στοχεύει να βοηθήσει τους ανθρώπους να διακρίνουν μεταξύ μιας καλής και μιας κακής πράξης. Με βάση αυτή τη θεωρία, μια πράξη θεωρείται ηθικά καλή και ορθή, αν έχει ως αποτέλεσμα την ευτυχία και την ευχαρίστηση όχι μόνο ενός ατόμου αλλά και όλων των ανθρώπων που θα μπορούσαν να επηρεαστούν από αυτή την πράξη. Οι ωφελιμιστές τείνουν να κατατάσσουν μια πράξη ως σωστή ή λανθασμένη με βάση τις συνέπειες της πράξης. Επιπλέον, οι ωφελιμιστές τείνουν να ενδιαφέρονται για τους ανθρώπους στο σύνολό τους και όχι για το ατομικό συμφέρον ενός ατόμου. (ό.π.)

Ο Μπένθαμ χρησιμοποίησε τον ωφελιμισμό για να εξηγήσει αυτό που θεωρούσε ως τον κύριο στόχο κάθε νομοθεσίας, ο οποίος είναι να επιφέρει τη «μέγιστη ευτυχία στον μέγιστο αριθμό». ([Britannica, 2023](#)).

Ο Μιλλ, αν και συμεριζόταν παρόμοια άποψη με τον Μπένθαμ, έκανε διάκριση μεταξύ των **κατώτερων** και των **ανώτερων ηδονών**. Σύμφωνα με τον Μιλλ, μια ηθική πράξη θα πρέπει ιδανικά να στοχεύει στον μεγαλύτερο αριθμό ανώτερων απολαύσεων ([Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2016](#)). Οι ανώτερες ηδονές αναφέρονται στις πιο διανοητικές ηδονές, όπως τα συναισθήματα, η πολιτισμική ευαισθητοποίηση και η προσωπική ανάπτυξη. (ό.π.) Οι κατώτερες ηδονές, από την άλλη πλευρά, είναι όλες οι ηδονές που αποσκοπούν στην ικανοποίηση μιας προσωρινής ανάγκης, όπως η κατανάλωση μιας σοκολάτας ή η αγορά μιας καινούργιας τσάντας.

Για μια καλύτερη κατανόηση του φιλοσοφικού έργου του Μπένθαμ και του Μιλλ, οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν το ηλεκτρονικό βιβλίο του Έργου Little Philosophers «Ας γίνουμε Ωφελιμιστές για μια μέρα - Ηθική: Μπένθαμ και Μιλλ».

Σύνδεσμος για το ηλεκτρονικό βιβλίο: <https://littlephilosophers.eu/r2-e-books-and-augmented-reality-books/?lang=el>

Βήμα 2: Εκμάθηση των βασικών αρχών των κυριότερων πολιτικών συστημάτων (30 λεπτά)

Αφού εξηγήσετε τον Ωφελιμισμό στους μαθητές σας, θα πρέπει να προχωρήσετε στη συζήτηση των κυριότερων πολιτικών συστημάτων. Αρχικά, δώστε έναν σύντομο ορισμό για κάθε πολιτικό σύστημα ([Britannica Kids, n.d.](#)):

Δημοκρατία: Ένα πολιτικό σύστημα όπου όλοι οι άνθρωποι που ζουν σε μια κοινότητα συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Αυταρχισμός: Σε αυτό το πολιτικό σύστημα, η πλειοψηφία της εξουσίας συγκεντρώνεται στα χέρια ενός μόνο ηγέτη (ή μιας ομάδας ηγετών).

Ολοκληρωτισμός: Πρόκειται για μια ακραία μορφή αυταρχισμού που ασκεί έλεγχο στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής, του πολιτισμού και των πολιτικών ελευθεριών.

Μοναρχία: Πολιτικό σύστημα στο οποίο ένα άτομο είναι επικεφαλής του κράτους.

Ολιγαρχία: Σε αυτό το πολιτικό σύστημα, μια μικρή ελίτ κυβερνά την κοινότητα ασκώντας εξουσίες που σχετίζονται με τον έλεγχο του πλούτου, του στρατού και των πολιτικών ελευθεριών της κοινότητας.

Theocracy: Πρόκειται για ένα πολιτικό σύστημα όπου οι θρησκευτικές αρχές κατέχουν πρωταρχικό ρόλο στην κυβέρνηση.

Αναρχισμός: Πρόκειται για ένα πολιτικό σύστημα στο οποίο υπάρχει απουσία κεντρικής εξουσίας.

Στη συνέχεια, προτείνεται να ξεκινήσει μια ομαδική συζήτηση με όλη την τάξη των μαθητών σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα κάθε πολιτικού συστήματος. Η ομαδική συζήτηση θα πρέπει να διαρκέσει περίπου 15 λεπτά. Ορισμένες ερωτήσεις που θα μπορούσαν να καθοδηγήσουν αυτή την ομαδική συζήτηση είναι οι εξής:

- Γιατί οι κοινωνίες χρειάζονται ένα πολιτικό σύστημα;
- Μπορείτε να σκεφτείτε παραδείγματα πολιτικών συστημάτων από την ιστορία;
- Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά μιας δημοκρατικής κοινωνίας;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις ενός πολιτικού συστήματος στα ατομικά δικαιώματα;

Βήμα 3: Διεξαγωγή συζήτησης αντιπαράθεσης επιχειρημάτων (debate) στα πολιτικά συστήματα (30 λεπτά)

Σε αυτό το στάδιο, οι μαθητές θα πρέπει να εξερευνήσουν ανεξάρτητα τα διάφορα πολιτικά συστήματα και να οργανώσουν σύντομες πολιτικές συζητήσεις αντιπαράθεσης.

Για να βοηθήσετε τους μαθητές σας σε αυτή τη διαδικασία, χωρίστε τους σε μικρότερες ομάδες (3-4 μαθητές ανά ομάδα) και δώστε τους κάποιες ευφάνταστες ιστορίες, πάνω στις οποίες θα πρέπει να βασίσουν τις συζητήσεις τους.

Ένα παράδειγμα είναι η παρουσίαση μιας φανταστικής χώρας, η οποία κατοικείται από διάφορα είδη ζώων. Στις επερχόμενες εκλογές, οι δύο κύριοι εκπρόσωποι είναι ο Βασιλιάς των Λιονταριών και μια Μαύρη Αρκούδα.

Ο Βασιλιάς των Λιονταριών είναι ένας ισχυρός αρσενικός χαρακτήρας, ο οποίος υπόσχεται να προστατεύσει τη χώρα από εξωτερικές απειλές και να εξασφαλίσει την ασφάλεια όλων των κατοίκων.

Η Μαύρη Αρκούδα είναι μια πολύ γενναία γυναίκα, η οποία υπερασπίζεται τις εσωτερικές υποθέσεις και τη συνεργασία μεταξύ όλων των ζώων για όλες τις μελλοντικές αποφάσεις χάραξης πολιτικής.

Χρησιμοποιώντας αυτή την ιστορία ως αφετηρία, οι μαθητές θα πρέπει να αποφασίσουν ποια πολιτικά συστήματα εκπροσωπεί ο κάθε υποψήφιος (επιλέγοντας δύο πολιτικά συστήματα από τα επτά που παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο βήμα). Επιπλέον, οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν πρόσθετους φανταστικούς χαρακτήρες για να συζητήσουν για περισσότερα πολιτικά συστήματα.

Για να κάνετε αυτή τη δραστηριότητα πιο απαιτητική για τους μαθητές σας, μπορείτε να παρουσιάσετε διάφορες προκλήσεις για τις φανταστικές χώρες τους, όπως φυσικές καταστροφές, έλλειψη πόρων, συγκρούσεις ή ηθικά διλήμματα.

Στη συνέχεια, κάθε ομάδα θα πρέπει να συζητήσει και να αποφασίσει πώς το κυβερνητικό τους σύστημα θα ανταποκρινόταν σε αυτές τις προκλήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των πολιτών τους και τις αρχές του πολιτικού τους συστήματος.

Αυτό θα μπορούσε να προωθήσει περισσότερες ικανότητες λήψης αποφάσεων και να αποτελέσει πρόκληση για το έργο των μαθητών.

Θα πρέπει να δώσετε στους μαθητές σας περίπου 15 λεπτά για να προετοιμαστούν για τις συζητήσεις τους και στη συνέχεια άλλα 15 λεπτά για τη διαδικασία υλοποίησης, όπου οι μαθητές θα συζητήσουν μεταξύ τους ενεργώντας ως οι φανταστικοί χαρακτήρες των ιστοριών που δημιούργησαν.

Βήμα 4: Ομαδικός αναστοχασμός (15 λεπτά)

Στο τελικό στάδιο αυτού του σχεδίου μαθήματος, όλοι οι μαθητές θα πρέπει να επανέλθουν μαζί και να αναστοχαστούν τις εμπειρίες τους κατά τη διάρκεια της προσομοίωσης της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Σε αυτό το στάδιο, οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν για τα συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια του σχεδίου μαθήματος και να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με το ποιο πολιτικό σύστημα πιστεύουν ότι μεγιστοποιεί τη συνολική ευημερία και ευτυχία. Ορισμένες ερωτήσεις για τους μαθητές σας είναι οι εξής:

- Παρέμειναν ήρεμοι κατά τη διάρκεια της συζήτησης;
- Ήταν εύκολο να επιχειρηματολογήσουν υπέρ των διαφορετικών απόψεων;
- Ποιο πολιτικό σύστημα βρήκαν πιο χρήσιμο για την ευημερία μιας κοινωνίας;
- Πώς αισθάνθηκαν όταν έπρεπε να υποστηρίξουν μια άποψη κατά τη διάρκεια της προσομοίωσης με την οποία μπορεί να διαφωνούσαν;

Αναφορές:

Britannica. (2023). Jeremy Bentham. <https://www.britannica.com/biography/Jeremy-Bentham>.

Britannica. (2023). Utilitarianism. <https://www.britannica.com/topic/utilitarianism-philosophy>.

Britannica Kids. (n.d.). Political System. <https://kids.britannica.com/students/article/political-system/605579>.

Little Philosophers EU project, <https://littlephilosophers.eu>.

Stanford Encyclopedia of Philosophy. (2016). John Stuart Mill. <https://plato.stanford.edu/entries/mill/>.